

ΣΑΒΒΑΤΟ 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Υπεύθυνη τμήματος ΝΓΛ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΕΛΙΝΑ ΔΟΥΔΟΥΜΗ

Κριτήριο από την Τράπεζα Θεμάτων

Κείμενο 1

Οι Έλληνες γονείς αγαπούμε τα παιδιά μας, αλλά δεν τα σεβόμαστε!

Το απόσπασμα προέρχεται από συνέντευξη της εκπαιδευτικού και συγγραφέα Κικής Τζωρτζακάκη - Λυμπεροπούλου που δημοσιεύθηκε στις 16. 9. 2015 στο www.cretalive.gr με αφορμή την έκδοση του βιβλίου της «Τι σημαίνει εφηβεία σήμερα;».

-Τι σημαίνει εφηβεία σήμερα;

Σημαίνει ότι μεγαλώνουμε μια άγνωστη γενιά, τα παιδιά της ηλεκτρονικής εποχής που βιάζονται να μεγαλώσουν και να τα ζήσουν όλα ασθμαίνοντας¹. Οι σημερινοί έφηβοι γρήγορα μεγαλώνουν, γρήγορα διεκδικούν εξόδους και δικαιώματα, γρήγορα διαμορφώνουν μουσικά γούστα, τρόπους διασκέδασης και χρήσης του ελεύθερου χρόνου τους. Παράλληλα, όμως, έχουν φτωχή πνευματική ζωή, χωρίς να καλλιεργούν το μυαλό και την κρίση τους και χωρίς ο ψυχισμός τους να ωριμάζει παράλληλα με το σώμα τους. Βεβαίως, υπάρχουν και έφηβοι με στόχους και οράματα στραμμένοι στην αρμονική ανάπτυξη σώματος, πνεύματος και ψυχής, που είναι από κάθε άποψη αξιοθαύμαστοι.

-Μπορούν οι γονείς να προστατέψουν τα παιδιά από τους εθισμούς; [Ιντερνετ-τηλεόραση-κινητό]

Τα σημερινά παιδιά της ηλεκτρονικής εποχής λατρεύουν τις οθόνες. Από μωρά έχουν μεγάλη εξοικείωση με τις κάθε είδους συσκευές και τις χειρίζονται με απόλυτη άνεση. Αντίθετα, πολλοί γονείς είναι «ηλεκτρονικά αναλφάβητοι». Έτσι δεν έχουν ούτε την πρόεση εγγύτητα² ούτε επιχειρήματα, ώστε από τότε που τα παιδιά τους είναι μικρά να μπορέσουν να τους θέσουν οικογενειακούς κανόνες και όρια ως προς τη χρήση της τηλεόρασης, του Ίντερνετ και του κινητού. Αν τα όρια δεν είναι ξεκάθαρα και δεν τεθούν από πολύ μικρή ηλικία, στην εφηβεία το παιδί μπορεί να είναι ασύδοτο. Να «κολλήσει» τόσο πολύ στις οθόνες που να αμελήσει το διάβασμα, τα εξωσχολικά μαθήματα, το μέλλον του, την κοινωνικότητά του, τη φροντίδα του εαυτού του. Το μόνο που σώζει λοιπόν είναι σαφή και σταθερά όρια από πολύ μικρή ηλικία. Αν δοκιμάσουμε να βάλουμε κανόνες και όρια για πρώτη φορά στην εφηβεία, το παιδί μας δυσανασχετεί, εξαγριώνεται και είναι σχεδόν αδύνατον να συνεννοηθεί μαζί μας.

-Γιατί συγκρουόμαστε με τα παιδιά μας; Ιδιαίτερα στην εφηβεία το πρόβλημα είναι ακόμα πιο έντονο!

Σε όλες τις οικογένειες λόγω της συμβίωσης το κάθε μέλος συγκεντρώνει εσωτερική δυσφορία και οι αντιθέσεις πρέπει να εκδηλωθούν με καθαρά λόγια, για να εκτονωθεί η συσσωρευμένη ένταση. Είναι φυσιολογικό και αναγκαίο να διαφωνούμε, να διαπληκτιζόμαστε, να καυγαδίζουμε. Όμως, πάντοτε πρέπει να τηρούμε ορισμένους κανόνες. Μπορούμε να υψώσουμε τον τόνο της φωνής μας, ώστε να εκτονώσουμε την ένταση, δεν επιτρέπεται όμως να ξεστομίσουμε λόγια που δεν μπορούμε να τα πάρουμε πίσω, λόγια που πληγώνουν, που ταπεινώνουν, που κατηγορούν, που υποτιμούν τον άλλο.

-Λίγο περισσότερη φροντίδα και προσοχή στα παιδιά μας είναι υπερπροστασία, λίγο λιγότερη είναι εγκατάλειψη. Τι πρέπει να κάνουμε;

Εμείς οι γονείς, είτε υπερπροστατεύουμε τα παιδιά μας είτε τους στερούμε την ψυχική μας παρουσία, συνήθως νομίζουμε ότι κάνουμε το καθήκον μας, ότι είμαστε καλοί γονείς. Όμως, δεν έχει αξία τι ισχυριζόμαστε εμείς, αλλά τι εισπράττει το παιδί μας. Αντί λοιπόν να τοποθετούμε την ευτυχία του αποκλειστικά στα υλικά αγαθά και να λέμε «δεν του λείπει τίποτα», ας δούμε τις πνευματικές και ψυχικές ανάγκες του παιδιού μας. Το κάθε παιδί έχει ανάγκη από λίγα, από στοιχειώδη υλικά αγαθά, αλλά απεριόριστη ανάγκη από στοργή, ψυχική παρουσία και πνευματικά ερεθίσματα. Έχει ανάγκη να νιώσει την εμπιστοσύνη μας και την ευθύνη του εαυτού του. Δεν χρειάζεται γονείς που το στραγγαλίζουν με τις υπερβολικές φροντίδες και τη διαρκή αγωνία τους, ούτε γονείς που είναι αλλού, που είναι ψυχικά απόντες.

1 Ασθμαίνοντας: λαχανιάζοντας, τρέχοντας να προλάβουν

2 Εγγύτητα: γεινίαση, πλησίασμα

Κείμενο 2

«Αναφυλλητό. XXXVIII», (απόσπασμα)

Το ποίημα που ακολουθεί είναι του Γιάννη Ρίτσου από τη συλλογή Υδρία (1957-1958)

[...]Τα παιδιά θέλουν παπούτσια

τα παιδιά θέλουν ψωμί

θέλουνε και φάρμακα,

δούλεψε κ' εσύ.

Γέλα, κλαίγε κι όλο λέγε,

το παιδί: ζωή. Τίποτ' άλλο. Ζωή.

Ζύμωνε στη σκάφη,

πρώτο σου ζυμάρι,

πρώτο σου ψωμί

πρώτο σου σταυρόψωμο

μια ψωμένα κούκλα για το παιδί.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Ζύμωνα τη λάσπη,
πρώτη σου μυστριά
πρώτο πηλοφόρι
ένα καλυβάκι
για το παιδί.

Ζύμωνα το χώμα
με το δάκρυ-δάκρυ
ζύμωνα τη λάσπη
φτιάξε ένα χωμάτινο πουλί
να πετάει τη νύχτα και να κελαϊδεί
για το παιδί.

Τούτη είναι η ζωή μας
τούτο το μεγάλο — τίποτ' άλλο.
Γέλα, κλάψε, πες
ό,τι θες.
Το παιδί: ζωή.
Τίποτ' άλλο!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Για ποιους λόγους, σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη στο Κείμενο 1, πρέπει οι γονείς να θέτουν όρια στα παιδιά τους; (50 –60 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο – απάντηση της συνέντευξης (Κείμενο 1) εντοπίζεται μια αντίθεση. Να την περιγράψεις και να ερμηνεύσεις αυτή την επιλογή .

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή):

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

1. Στην περίοδο λόγου «Οι σημερινοί έφηβοι γρήγορα μεγαλώνουν... και χρήσης του ελεύθερου χρόνου τους.» (1^η παράγραφος –απάντηση) η επανάληψη του επιρρήματος «γρήγορα» γίνεται, προκειμένου να:

- α) επισημανθούν οι συνέπειες της εφηβείας
- β) επισημανθεί η ταχύτητα των αλλαγών στην εφηβεία
- γ) δημιουργηθεί ειρωνεία από την πλευρά της συνεντευξιαζόμενης
- δ) επισημανθεί η ταχύτητα στην ηλεκτρονική εποχή

2. Στην περίοδο λόγου «Παράλληλα, όμως, έχουν φτωχή πνευματική ζωή, χωρίς να καλλιεργούν το μυαλό και την κρίση τους και χωρίς ο ψυχισμός τους να ωριμάζει παράλληλα με το σώμα τους.» (1^η παράγραφος –απάντηση) παρατηρούμε:

- α) παθητική σύνταξη
- β) συνυποδηλωτική –μεταφορική λειτουργία της γλώσσας
- γ) δηλωτική –κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας
- δ) προφορικότητα στον λόγο

3. Στην περίοδο λόγου «Αν τα όρια δεν είναι ξεκάθαρα και δεν τεθούν από πολύ μικρή ηλικία, στην εφηβεία το παιδί μπορεί να είναι ασύδοτο» (2η παράγραφος –απάντηση), ο τρόπος με τον οποίο διατυπώνεται το μήνυμα είναι με:

- α) βεβαιότητα
- β) πιθανότητα
- γ) αναγκαιότητα
- δ) ευχή

4. Στη φράση «...δεν επιτρέπεται όμως να ξεστομίσουμε λόγια...»(3ηπαράγραφος –απάντηση) ο τρόπος με τον οποίο διατυπώνεται το μήνυμα είναι με:

- α) απαγόρευση
- β) αποτροπή
- γ) άρνηση
- δ) επιθυμία

5. Στην περίοδο λόγου «Δεν χρειάζεται γονείς που το στραγγαλίζουν τις υπερβολικές φροντίδες και τη διαρκή αγωνία τους» (4ηπαράγραφος –απάντηση) η λέξη «στραγγαλίζουν» έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α) αγχώνουν
- β) καταπιέζουν
- γ) αποστραγγίζουν
- δ) περιβάλλουν

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Στο πλαίσιο μίας συζήτησης στην τάξη σας σχετικά με τις σχέσεις γονέων και παιδιών κατά τη διάρκεια της εφηβείας, διαβάσατε το συγκεκριμένο απόσπασμα από τη συνέντευξη της εκπαιδευτικού και συγγραφέα Κικής Τζωρτζακάκη -Λυμπεροπούλου. Αξιοποιώντας τις πληροφορίες που σας δίνει το κείμενο 1, αλλά και δικά σας επιχειρήματα, αποφασίζετε να της αποστείλετε μία επιστολή ως εκπρόσωπος της τάξη σας. Στην επιστολή αυτή παρουσιάζετε συνολικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζετε ως έφηβοι καθώς και τη στάση που θα θέλατε να έχουν οι γονείς απέναντί σας. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α) Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση και να τη μεταφέρετε στο απαντητικό σας φύλλο. Το ύφος του ποιήματος είναι:

- Ειρωνικό
- Προτρεπτικό
- Σοβαρό

Μονάδες 5

β) Να καταγράψετε δυο γλωσσικές επιλογές με τις οποίες να αιτιολογείτε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη και την τελευταία στροφή του ποιήματος χρησιμοποιείται μία επανάληψη. Να την εντοπίσετε και να σχολιάσετε τη λειτουργία της.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιες, κατά τη γνώμη σου, ανάγκες των παιδιών επισημαίνονται στο Κείμενο 2; Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου δημιουργεί η ανάγνωση του ποιήματος; (80-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!!!!!